

דברי הספד על טל כהן, כה' תשרי התשפ"ד

טל. תמונת זיכרון ראשונית של הקשר בינינו מלפני שנים, רואה אותך צעיר מתחיל לימודים, יושב ברכב מאחור כטרפיסט ושואל שאלות בדרך לשיעור שלי שאליו רצית להצטרף על אף שלא היה מיועד לתלמידי ישיבת עטרת בה למדת. יודע מה לשאול ובעל אינטואיציה ישרה לאתר את מקום אפשרות מילוי הצורך הפנימי לבירור בהיר וחד. וכיוון שמצאת - נדבקת. בשקט, ביסודיות בהתמדה. "קובץ על יד" "קמעא קמעא", גמיעה גמיעה...

התגייסת, מלא רוח גבורה ומסירות, שתורגמו לכשרון צבאי ופיקודי זוהר. המשכת לשמור על קשר שהלך והתהדק עם השנים. דווקא בגלל, שעם מגבלות השירות והתפקידים, לא היה אינטנסיבי, אלא ערכי רוחני פנימי. עמוק. בהתייעצות והפעלת שיקול דעת רציני, על כל צמתי החיים, והיו רבים כאלה.

באותה אינטואיציה ישרה ומוצקה מצאת את חברת חייך נתלי, שאת איכויותיה המדהימות מסלול חייכם המיוחד הלך וחשף.

המיוחד בכך טל היה החוסן הפנימי של ניהול החיים על פי הבהירות השכלית אותה חיפשת ומצאת בתורה. סיגלת לך צורת הסתכלות אחרת, שונה מן הסביבה ממנה באת ובה חיית. אך צורה זו לא שללה את הערכים התשתיתיים שינקת מהורייך, בני משפחת האצולה הגזעית של עמנו - שבט הכהונה בענף הג'רבאי שלו, ולא דחתה את הסביבה והחברה שצמחת והתרוממת מתוכה, אלא העלתה אותם להתבוננות מושכלת מעמיקה שיטתית. גבורת האחיזה שלך ב"סייפא" בכישרון של מפקד מנהיג, מצבי"א, הונעה במכפלת כח, "כפליים לתושייה", מתוך האינטואיציה הישרה שלך שהתבססה בהבנתך המושכלת שהלכה והתעמקה, התרחבה והתבהרה, באמצעות "הספרא". ועם השנים, הגיעה לבשלות של יכולת הסברה רוחנית בלתי מצויה, אפילו אצל בני תורה, שלא לדבר אצל אנשיהמעשה גיבורייהחיל הצבאיים.

טל. הבטת פקוח עיניים על כל החיים הכלליים, הצבאיים, כמו האישיים שלך. ביושרה מלאת שקט של "אמיץ לבו בגיבורים" התנהלת באופן מושכל בקור-רוח מלא איתנות. במסירות נפש מוחלטת למען עמנו בתחייתו החברתית-מדינית ההולכת ומתבררת בזמנים אלה, כזוקפת קומתה לתחייתה העליונה התכליתית, בבירור זהותה הרוחנית.

ההתייעצות האחרונה הייתה האם להישאב למערכת המעוניינת בכך בצבא ולממש את האפשרות לרוץ קדימה במסלול הפיקוד הגבוה, או לוותר על ההזדמנות, שייתכן שלא תחזור, ולהמשיך ביחידה. החלטנו יחד שמאחר שלפניך ביחידה, מבצע נעלה בחשיבותו לביטחון ישראל – אין מקום לחשבונות האישיים על העתיד. אין עתיד! "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה" המציאות הנוכחית היא מלאת ערך לכלל ישראל וכל השאר – אם ירצה השם ואיך שירצה השם – יתפתח בהתאם למעשה הנצרך בהווה.

הלימוד המשותף האחרון היה בערב יום הכיפורים. צלצלת. שאלת אם אוכל להתפנות בערב היום הקדוש כדי שתוכל להיכנס לאווירת הימים הנוראים, כי עד כה לא יכולת, כי בר"ה לא היית בארץ... אמרתי לך שאם כן אני מבין בכח מי עלתה זכות תקיעת השופר לחיים טובים ולשפע טוב לכלל ישראל השנה. ישבנו וקראנו את כל "שיר התקדש חג" שלי על יום הכיפורים. לא הייתי צריך להסביר הכל היה מוכר ומובן לך. אך כשהגעתי לשורות האחרונות, הצלחתי לחנוק את דמעותיי שפרצו פתאום שם, אך לא הצלחתי להוציא מלה מן הפה. לא הצלחתי להמשיך ולקרוא. ישבנו כדקה – דום.

העתקתי כאן את הפסקה שאלה היו שורותיה האחרונות: היא מסבירה את פשר וקשר תחינת "אלה אזכרה" על "עשרת הרוגי מלכות" ליום הכיפורים.

פרשת "עשרת הרוגי מלכות" היא המפגש ההיסטורי של עם ישראל עם "השעיר המשתלח", "הן עשו אחי איש שער". והמציאות הזאת הפוגעת בנו, פוצעת ומזעזעת אותנו בזוועה היותר נוראית, סורקת בבשרנו במסרקות ברזל. אך אור סופי תיבות ה"אור הזרוע לצדיק ולישרי לב שמחה", שבו פותחים אנו את ערב יום הכפורים, 'ר' עקיב"ה', מתגלה הוא דוקא אז. ומברר, שדוקא תחת מסרקות ברזל אלה ומתוכם - הכל אחד. "שיצתה נשמתו באחד"¹. וכל

פלצות זוועות המחשכים שבעולם, לא רק שלא יחצצו בפני שירי-השירים של אהבת קודש-הקודשים של רבי עקיבא וחבריו, "חלקם בחיים", אלא על ידם, ודווקא על ידם, היא תגלה. "מים רבים לא יכבו את האהבה ונהרות לא ישטפוה - שלהבת-יה". מסירות הנפש של "עשרת הרוגי המלכות" מגלה את אהבת הנצח של האומה למקור חייה - אלוהיה. זה מקום השעיר, בעולמו של ד', ותפקידו. זו היא העלאת נפשיות השעיר לשרשה, עבודת-הצלפת דם-השעיר בקודש-הקודשים ועל הפרוכת. וכששבתה עבודה נשגבה זו בבית המקדש של מטה, מתמלא-ענינה בגילוי המופלא שבמסירות הנפש של הרוגי-מלכות² במקדש של מעלה. "אמנם אלו העשרה חסידים קדושים ממש הם שורש ועיקר כל הקדושים שהיו אחריהם"³. ומסירות נפשם של קדושי האומה היא עצמה מגלה את הדבקות האלהית המוחלטת של נשמת ישראל בענין-האלהי, "כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה"⁴. גוי ממשך ומורט, עם נורא מן הוא וְהִלָּאָה גוי קו וְיִמְבֹּסָה אֲשֶׁר בְּזָאוּ נְהָרִים אֲרָצוֹ.⁵ "והוא סובל גורל נורא כדי שעל ידו יתגדל ויתקדש שמיה רבה בעלמא דיברא כרעותיה"⁶. בסוד "נורא אלהים ממקדשיך"⁷ מונחת הכפרה המוחלטת והנצחית על עם ישראל כולו.

"חַנּוּן הַבִּיטָה מִמְרוֹמֵי תְשׁוּבָת דָם הַצְּדִיקִים

וְתִמְצִית דָּמִים תִּרְאֶה בְּפִרְגֹּנְךָ

וְהַעֲבֵר כְּתָמִים.

אַל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל פְּסַא רְחֵמִים".

טל אתה עולה עכשיו, נצרר בצרור החיים את ד' אלהיך, עצמות חיך הולכים ונמסכים בנשמותינו, בעורקים הרוחניים של כולנו, של כל ישראל כאיש אחד, רשמי האישיות הזוהרת שלך הולכים ומתעצמים בפעולתם הכללית. ט"ל הוא תוכן אותיות המילוי של השם, של שלשת האותיות המנהלות ומשפיעות מחיות ומחדשות. חיותך הנשמטית פועלת תחיית-מתים-רוחנית-תורנית-אמונית. מעצימה את נשמותינו באותה יושרה נשמטית טוהר שכלי בהיר, גבורה מלאה שקט ונחרצות פנימית, ושקט מלא גבורה. "וצדיקים מולידים במותם יותר מבחייהם". חיותך אלהית, שופעת ומשפיעה. לך בשלום גיבור טהור וקדוש. אתה הדמות-העליונה של העתיד שאליו אנו נשאבים, אתה התגלמות איכות החיים של דור הגאולה החושפת את הזהות היהודית האמיתית של מדינת-ישראל. "כי טל אורת טלך וְאֶרֶץ רְפָאִים תִּפְּיֵל"⁸. נפלת במלחמת בני-אור בבני התגלמות הרע - החשך. טל אורך שבנו ינצח!

אשריך ישראל! אשריך שאלה הם בניך. "אֲשֶׁרִיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשֵׁעַ בְּד' מִגֵּן עֲזָרָה וְאֲשֶׁר תִּרְבַּע גְּאֻנְתָּה וְיִפְתָּשׁוּ אִיבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ"⁹.

"כָּטַל חֶרְמוֹן וְשִׁירָד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צָוָה ד' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם"¹⁰.

² הרוגי מלכות - "המלכות". השכינה, הא אחרונה של שם. נשמת-האומה, כנסת-ישראל. "פרגודך".

³ עמק המלך, שער עולם התוהו, פרק ששים וששה.

⁴ תהילים מד כג.

⁵ עפ"י ישעיה יח ב.

⁶ דעת אלהים, עקבי הצאן עמ' קלה.

⁷ רש"י ויקרא י ג: "כשהקב"ה עושה דין בצדיקים מתיירא ומתעלה ומתקלס אם כן באלו כ"ש ברשעים וכן הוא אומר (תהלים סח) "נורא אלהים ממקדשיך" אל תקרא ממקדשיך אלא ממקדשיך".

⁸ ישעיה כו יט.

⁹ דברים לג כט.

¹⁰ תהילים קלג ג.